

Birisine bir balık versen,
doyar bir defa
Balık tutmasını öğret,
doysun ömür boyunca.

teksil

Sayın Hüdaverdi Talay
Kartaltepe Terakki Cad.
Barbaros Sokak 104/2
Bakırköy-İSTANBUL

sahibi : Rıza Güven
s.y. iş md. : Abdullah Sert

15 ŞUBAT 1971
YIL 4
SAYI 52

RIZA GÜVEN ve arkadaşları Ceza Mahkemesinde de beraat ettiler

TEKSİF YÖNETİCİLERİ OKUYUN ve UTANIN

GÖRÜŞ

Rıza GÜVEN

Doğrusunu SÜMERBANK işçileri söylesinler!......

1946'dan 1963'e kadar grev hakkını almak için savaştık. Çok çetin ve uzun bir savaştan sonra grev hakkını elde ettik. Yasanın boşlukları ve yozlaşan Türk Sendikacılğının çirkin tarafını bir yana bırakırsak, bugün grev hakkına sahip bulunmamızdan dolayı sınıf olarak kendimizi mutlu saymamız gerekir.

T.C. İSTANBUL DOKUZUNCU ASLİYE CEZA MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ
Esas: 1969/930
Karar: 1970/1005
" DOSYADA MEVCUT KAYITLARLA ÖLDÜKLERİ ANLAŞILAN ŞÜKRÜ VAN, SELAHATTİN YAYIM, VE HASAN GEM HAKKINDAKİ DAVANIN T.C.K.96. MADDE GEREĞİNCE ORTADAN KALDIRILMASINA,

BELLİ OLAN HAREKETLERİNDE MÜSNET HİZMET SEBEBİYLE EMNİYETİ SUİİSTİMAL FİİLİNİN KASIT VE UNSURLARI BULUNMAYAN DİĞER SANIKLARIN BERAATLARINA "

" DOSYADA MEVCUT 2/6/1969 tarihli bilirkişi ve 18.5.1870 TARİHLİ BİLİRKİŞİ HEYET RAPORLARINDA BELİRTİLDİĞİ GİBİ MEVZUBAHİS PARANIN İSTİHKAK SAHİPLERİNE ÖDENDİĞİ...... MÜSNET FİİLİN KASIT VE UNSURLARI BULUNMADIĞI MEYDANDADIR."

Çok eski bir hikayedir. Çok yazıldı, çizildi. Teksif'in namuslu geçinen komiteci birtakım yöneticileri 1965 yılında namussuzluğun en açık örneğini vermişler ve masum insanlara çamur atmışlardı. Şimdi bu çamurlar onların yüzüne bulaşmıştır... Utanmazlara en güzel cevabı Mahkeme kararları vermiştir.

1965'de Teksif'in içinden çıkan, sendikacılığı hizmet değil ekmek kapısı sayan bir menfaatçi grup

MİHA'da yetki aldık

Bakırköyde'ki MİHA fabrikasının toplu sözleşme yetkisini iki yıl önce karşı sendika almış ve sözleşmeyi yürütmüştü. İki yıl içinde MİHA'daki işçi kardeşlerimiz binbir türlü sendikacılık oyununa kurban edilmiş, sarı sendikacılığın tüm düzenleri MİHA'da çalışan kardeşlerimize iki yıl kan kusturmuştu.

Fakat Miha'daki işçiler bilinçli ve karar-

dimizi mutlu saymamız gerekir.

Ne var ki, bu en etkili silahımızı çok dikkatli kullanmak zorundayız. Çünki, grev gaye değil gayeye ulaşmak için çok etken, etken olduğu kadar da tehlikeli bir vasıtadır.

Bu dönemde Tekstil İşverenleri Sendikasına karşı ekonomik savaş verirken çok kritik bir noktada grevin kapısından dönen Tekstil İşçileri Sendikası akıllıca davranarak hem üyelerini, hem kendini kurtardıktan başka grevde bulunan sendikacılara da doğru yolu göstermiştir.

Kim ne derse desin, bu dönemde hiçte hazırlıklı olmayan Tekstil İşverenleri çok zorlanarak büyük ücret zamları ödemek zorunda bırakılmıştır. Yine kim ne derse desin, küçük hesaplarla sendikalarını ayakta tutacaklarını sananlar ne kadar büyük yalan söylerse söylesinler alınan sonuç Tekstil İşçilerinin başarısıdır. Bu başarı sonunda kârlı çıkan da Tekstil Sendikası ve üyeleri olmuştur. Çünki Tekstil grev yapmadığı için masrafta yapmamıştır. Grev yapmadığı için üyelerini de zarara sokmamıştır. Hesabı gayet kolaydır: Grev yapan ve bu yüzden hergün on lira yardım gören emekçi de, hiç grev yapmadan tam ücretini alarak sonuca varan emekçi de günde 15 lira zam alacaktır. Grev yapan sendika, bu zemini hazırladığı için Tekstil'e teşekkür borçludur.

Sümerbank emekçileri bu hesabı daha iyi yaparlar.

hizmet değil, ekmek kapısı sayan bir menfaatçi grup istedikleri gibi at koşturmak için çok çirkin bir oyunu tezgahlamışlardı.

Oyun şöyle oynandı:

18.8.1965'de Ankara'da yapılan Teksif kongresine İstanbul delegeleri tam olarak alınmadı...Kanunsuz bir kongreyi Teksif'in gayeye varmak için her yol açıktır diyen menfaatçi grubu yaptı. Bu kongrenin iptali için Rıza Güven ve arkadaşları dava açınca da bu beyler ellerindeki kararı önüne gelene sürmeye başladılar.

Rıza Güven ve arkadaşları Teksif'ten kanunsuz kongrenin kanunsuz Onur Kurulu kararıyla ihraç olundular.

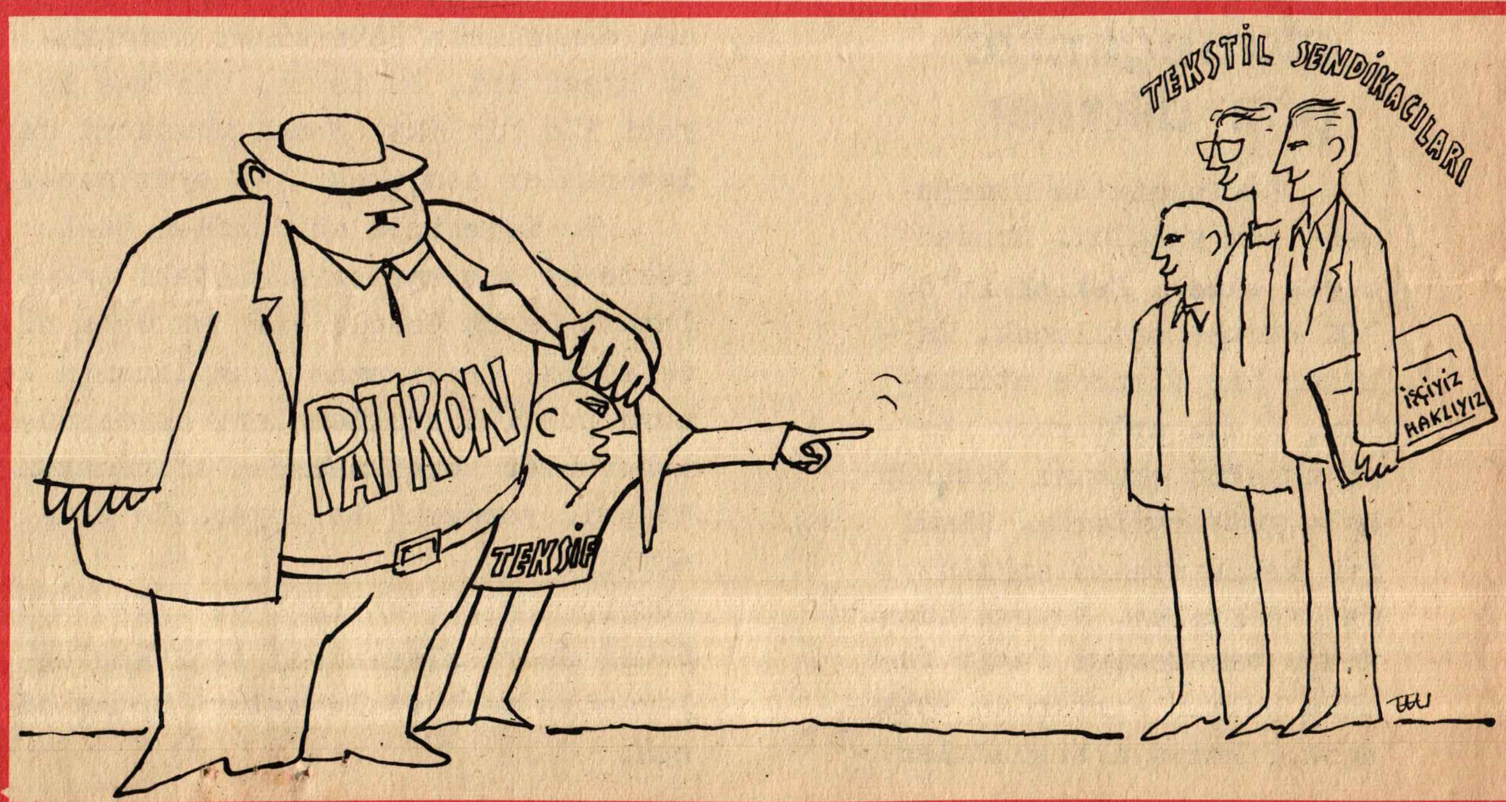
Rıza Güven ve arkadaşlarının sendikanın 527 bin lirasını zimmetlerine geçirdikleri iddia edilerek önce hukuk davası için, sonra ceza davası için bavvurmalar yapıldı...Rıza Güven ve arkadaşları işbaşından uzaklaştırıldılar.

Teptipçilerin ipliği ağır da işlese adalet eliyle pazara çıkarıldı sonra da.

lı bir direnişi sürdürüp sendikamıza destek olmayı bildiler. Ve sonunda zafer doğrunun oldu.

4. İş mahkemesinin 13 Şubat 1971 tarihli ve 971/88 sayılı kararı ile MİHA işyerinde toplu sözleşme yapma yetkisi sendikamıza verildi. Böylece 1 Ekim 1970 günü biten eski sözleşmeden beri devam eden mücadeleyi TEKSTİL sendikası kazanmış oldu.

Çeşitli dolaplar çeviren hatta bir kısım işçileri zorlayarak kanun - suz hareketlere kışkırtan karşı sendikanın şimdi yapacağı yeni yalanlar, yeni dolaplar düzmek olacaktır.

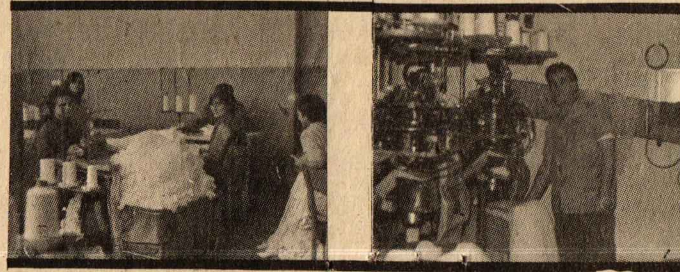
işte,
sarı
sendika
ve
patron
işbirliği

Yukarıdaki şekli Teksif'in son çıkardığı dergiden aldık. Atınca mangalda kül bırakmayanlar, işveren Sümerbank'la elele olduklarını kendi ağızlarıyla söylüyorlar. Evet ama İstanbul'da alınan zamla, Sümerbank zammı arasındaki farktan ne haber!

HAKSIZ ZAMLAR DEVAM EDİYOR

Çeşitli yerlerde fakir fukaranın koruyucusu olduklarını durmadan söyleyen iktidarın yeni bir oyunu daha ortaya çıktı. Milyonlarca işçi ve köylünün en önemli ihtiyaclarından olan Sümerbank mamullerine gene zam yapıldı. Üstelik bu zamlar bazı lüks tüketim mallarına değil, fa-

toplu sözleşme kervanı büyüyor

Çıkvaşvili fabrikalarından biri olan Ayvansaray'daki YOSSİ fabrika - sında toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sonuçlandı. Kurban bayramından iki gün önce biten görüşmeler sayesinde bayram ikramiyelerini zamlı alan YOSSİ'li kardeşlerimiz böylece iki

Tatlı sert

ABDULLAH SERT

Halkın Sanatçıları

Orhan Kemal, Türk romancılığının ve hikayeciliğinin büyük ustalarından biridir. 1970'de Onu yitirdik. Tüm yaşamı boyunca büyük bir ekmek kavgasının korkunç bunalımı içinde, gerçekten soylu bir yazara yaraşırcasına davrandı. Türk edebiyatına katkıda bulundu. Hapse atıldı, horlandı. Polis peşinden ayrılmadı. Ama, o gene de inancı içinde, yeteneklerinin elverdiğince, namuslu kavgasından geri dönmedi...Adana'dan kopup gelmişti. Adana ağalarının sömürdüğü toprak emekçisinin ve özellikle tekstil işçilerinin acıklı hayatlarını sürekli işledi. Orhan Kemal gibi bir yazar, bu toplumda insanca yaşama olanaklarına kavuşmalı, uğruna kavga verdiği toplum bir parça rahat ettirmeliydi onu. Olmadı.

Sait Faik Abasıyanık, Türk hikayeciliğinin büyük ustalarında biriydi. 1954'lerde kaybettik onu... Etiyle, kemiğiyle didinip duran İstanbul'ı İstanbul'un küçük insanlarını, taşını, toprağını ve de denizini sürekli yazdı. Ardında tadına doyulmaz hikayeler bıraktı ciltlerce. Sait Faik'in babadan kalma malı onu ekmek kavgasının içine itilmekten kurtardı. Aşağı yukarı on beş cilt hikaye kitabı, bir kaç romanı ve şiirleri olan Sait Faik, bütün sanat hayatı boyunca eserlerinden ancak on üç bin lira kazanabildi. Sanatçı kahrıyla, o mavi gözlerini kapatarak aramızdan ayrıldı gitti.

Bir Veysel vardır, dünyası karanlıktır, iki gözü de kapalıdır çünkü. Daha ortaokul öğrencisi iken dinlemiştim Veysel'i... Karanlık dünyasına kapılmadan, halka ve kendine inerek ışıl - ışıl

kir fukaranın, işçinin köylünün kullandığı mallara yapıldı. Pazen, patiska, kaput bezi gibi Sümerbank mallarına yüzde 20 ile yüzde 60 arasında zam yapıldı. Bu zamların kimlerin sırtına bindiği düşünülürse, bu iktidarın da kimlerin hizmetinde olduğu iyice anlaşılır.

EKMEKLERİ İÇİN ÇALIŞAN İŞÇİLER

ekmeğimize göz diktiler

Eskişehir'de ekmeğe gene zam yapıldı. Bundan böyle ekmek, Eskişehir'de 100 kuruşa satılacak. Eskiden hiç olmazsa utanırlar, fiatı arttırmak yerine ekmeğin gramını düşürüp öyle yuttururlardı. Şimdi ise artık utanıp sıkılmayı da bıraktılar. Soygun düzeninin ceremesini fakir fukara halkın sırtından açık açık çıkarmaya başladılar.

bayram birden kutladılar.

YOSSİ fabrikasında elde ettiğimiz zaferin sevinci sürerken bir başka sevinç de ŞERİF ÇORAPLARI işyerlerinde çalışan işçi kardeşlerimizde vardı.

Biri Mahmutpaşa'da öteki Yedikulede bulunan iki işyerinde birden imzalanan toplu sözleşme hükümleri işverenler sendikası ile imzalanan sözleşmenin aynı.

Şerif çorapları sanayi ve Ticaret fabrikalarında çalışan işçi arkadaşlarımıza sendika şubesinde yeni sözleşme hükümleri ve kazanılan haklar şube ve sendika yöneticileri tarafından anlatıldı.

Topkapı'daki BENAL mensucat işçileri de zaferle biten toplu sözleşmeler kervanına katıldı.

Bilindiği gibi bu işyeri geçen dönemlerde İşverenler Sendikası üyesi idi. Bu devre, bir kaç iş yeri ile birlikte Benal Mensucat da işverenler sendikasından ayrılmıştı.

Bu işyerinde sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinde öteki haklardan başka önemli bir hak daha elde ettik. Sendikamız uzmanlarının konuyu çok iyi açıklamaları sayesinde, işverenler sendikasından alınamayan "tahsil yardımı" bu işyerinde elde edildi.

YOSSİ, ŞERİF ÇORAPLARI ve BENAL MENSUCAT fabrikalarındaki işçi kardeşlerimize yeni sözleşmeleri kutlu olsun.

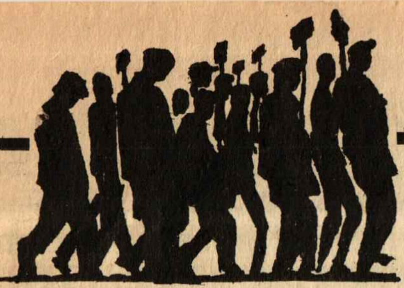
bir dünya yaratmıştır sazıyla, sesiyle. Veysel halkını, türküsüyle, ağıtıyla dile getirmiştir. Şimdilerde caz düzenlemeleri ile Veysel'e inilmiş, binlerce lirayı Veysel'in sırtından plak yapımcıları kazanmıştır, kazanmaktadır. Aşık Veysel de sazıyla, sesiyle halk için sanatını bütün namusuyla ortaya koyduğu halde kopkoyu bir sefaleti yaşamak zorunda bırakılmıştır

Bir Ruhi Su vardır. Anadolumuzun türküsünü, halkımızın sesini, o kendine özgü, erkek sesiyle dile getirmiştir. Bu türkülerde yıllar yılı ezilmişliğin sert başkaldırışı vardır. Bu türkülerde halk "İşte buradayım" demektedir. Şimdilerde 58 yaşında olan Ruhi Su, Müzik Öğretmen okulunu, Devlet Konservatuvarının Opera bölümünü bitirerek ciddi bir müzik eğitimi yapmıştır. Halkın türkülerine, halkın gür sesine bilerek, inceleyerek, saygı duyarak yaklaşmış ve de dev sesiyle halkını dile getirmiştir. Halka dönük olduğu için tehlikeli bulunduğundan 1952'de Devlet operasındaki görevinden uzaklaştırılmıştır. Tek suçu Dadaloğlu'nda, Karacaoğlan'da, Köroğlu'nda ve öteki halk ozanlarında dile gelen gerçek halkı, gerçek halk kültürünü araştırması, sazını ve sesini halka bağlamasıydı. Ruhi Su da halk adına çıkmış, halkı belli bir mutlu azınlık için sömüren yönetimin gazabına uğramış ve bu yüzden çok zor maddi koşullar altında yaşamak zorunda bırakılmıştır.

Oysa ulusu, ulus yapan halkın gerçek kültürüdür. Gerçek halk kültürüyle yoğrulmuş uluslar, uygarca bir yaşamı, insanca ve adil bir yaşamı kurmuş ve sürdürmüşlerdir.

Radyolarımızda halka dönük, halk kültürüne dönük yapıtlar dinleyeceğimize, ceplerine binlerce lira giren piyasa çığırtkanlarını dinlemekteyiz... Halkı anlatan yazarlarımız, düzenin ne yoz bir düzen olduğunu açıkça yazdıkları içindir ki birbiri ardına kovuşturmalar, davalar ve mahkumiyetlerle karşılaşmışlardır.

Üniversite gençliği boşuna başkaldırmamıştır. Kurşunların önüne körpe bedenler boşuna geçmemişlerdir. Gençliğin istediği insanca yaşanılacak bir Türkiye'dir. O Türkiye'de gerçek halk kültürü olacaktır.

SIFIRA SIFIR ELDE VAR SIFIR

Fuat Pınarbaşı

Geçtiğimiz ayın 18. de uzun süredir işçiden yana her harekette kenara kaçan işkolumuzun diğer sendikası küçük idarecilerinin büyük gövde gösterileriyle greve başladılar.Bizce bu sarı sendikanın grev yapmasının tek sebebi,işçiler arasında sarı sendikacılıkla kaybettikleri itibarlarını geri getirmektir.

Bunun içinde yapmıyacakları oyun bürünmiyeçekleri kılık yoktur.Çünkü,daha dün denecek kadar yakın bir tarihte bunlar işçilerin bütün hak direnişlerine karşı çıkan sendikacılardır.

Çünkü bunlar,iki senede bir yaptıkları toplu iş sözleşmeleri dışında işçileri kendi mukadderatlarıyla başbaşa bırakanlardır.

Çünkü bunlar,yaşamak için öldür politikasına sadık kaldıkları için işverenlerle elele vererek işçilerin atılmasına ortaklık edenlerdir.

Çünkü bunlar,sendikal düzenin boğulması anlamına gelen 1317 kanun ve iptal edilen 931 sayılı yasa karşısında kül kedisi gibi ocak başında uyuyanlardır.

Ve sonra bu sarı sendikacılar günün birinde coşup sahte pehlivanlar gibi midere çıkarak greve başlamışlardır.Ama bu grevleri başlatanların işçiden yana olduklarını ortaya koymaları,ispatlamaları için bazı soruları cevaplandırmaları gerekmektedir.Çünkü bu soruların cevapları kendileri dahil hiçbir kafada verilmeruşa satmamışlar mıdır?

Daha yeni Sümerbank'a bağlı 27 bin tekstil işçisini ilk sene için üç ikinci senenin ilk yarısı için iki,diğer yarısı içinse 148 kuruşa satmamışlar mıdır?

Adana'da 6 bin işçiyi iki yıl için altı liraya satmalarından dolayı doğan olaylar daha sona ermiş midir?

İşverenlerin verdikleri hakları uzlaştırma kurulu kararlarını ve kendi isteklerini bir bildiride kıyaslıyarak işçilere greve gitmelerinin sebebini etraflıca anlatmışlar mıdır?

Bütün bu sorulara işçilerin kafalarında olumlu cevaplar bulunmadan gidilen grevin tek nedeni olsa olsa sarı sendikacılık damgasından kurtulma gayretidir.

YALANCI PEHLİVAN NİYE GÜREŞ TUTTU

Yalancı pehlivanı güreşe zorlayan en önemli sebep,aynı işkolunda faaliyet göstermekte olan sendikamızın devamlı olarak kendilerinden iyi haklar alarak sözleşme imzalamasıdır.Ve bu sözleşme sürerken de Tekstil'i vurmak istiyen Teksif'in alelacele uzlaştırma kurulundan çıkardığı karar,sendikamızın çıkardığı karardan çok geridir.Birinci yıl için 8 ikinci yıl için 4 ve ayrıca senesine, günde iki kuruş kıdem zammı aldı. Yani ilk yıl için yirmi yıl kıdemli bir işçinin alacağı,kıdem zammı ile birlikte günde 840 kuruş.

Sonra grevden filan sözettiler büyük gürültülerle greve gittiler.Ama sonunda sendikamızın imzaladığı sözleşme_

Teksif Yöneticileri Okuyun

(Başı Birde)

Önce 18.8.1965 tarihli kongre kararı kanunsuz bulunarak iptal olundu, Rıza Güven ve arkadaşlarının ihraç durumu kalktı.

Sonra İstanbul Asliye 2.Hukuk Mahkemesi 1969 yılında karar vererek Rıza Güven ve arkadaşlarının bir zimmetlerinin olmadığını bildirdi.

Bu kerre de, uzun tetkikat sonucunda İstanbul 9.Asliye Ceza Mahkemesi Rıza Güven ve arkadaşlarının zimmetlerine geçirdikleri iddia olunan paraları tek tek sendikal hizmette kullandıklarını, şahıslarıyla ilgili bir tek kuruşluk sarf bulunmadığını çok açık dille ortaya koyarak BERAAT kararı verdi.

Özel gazeteler hazırlattılar.

Kitap bastırtılar.

Paralı mali müşavirler tuttular.

Rıza güven ve arkadaşlarının mahkeme kara-

miştir.

KAFALARDA SORU DOĞURAN OLAYLAR

İstanbul'da 15 lira zammı beğenmeyip greve gidenler,İzmir'de işçileri 340 ku_nin bir kopyesine iki gün sonra imza at_mak zorunda kaldılar.Kısacası Teksif g_revi eşit,oldu sıfıra sıfır elde var sı_fıra...

rıyla masumlukları belgelenmiştir. Teksif'in bir kısım komiteci geçinen , işçinin sırtına kene misali gün dolduran üçkâğıtçıları yaptıklarının hesabını zor vereceklerdir.

Rıza Güven ve arkadaşlarının tekstil emekçileri ile el-ele vererek kurdukları ve bu günlere getirdikleri TEKSTİL SENDİKASI, emekçi sınıfa devrimci çizgide hizmet etmektedir ve bunu da belgelemiştir. Sarı Teksif'in bir kısım menfaatçi, tertipçi, üçkağıtçı yöneticilerinin ise takkeleri düşmüştür.

İşçi sınıfına hizmet eden ayakta kalacaktır; üçkağıtçılıkla sınıfına ihanet edenler ise zaten silinmiştir ve de ister istemez silinecektir. Rıza Güven ve arkadaşlarına oynanan acı oyun, Türk sendikacılığının tarihinde bir utanç olarak yer alacaktır... Bu acı oyunda, bilinen birşey bir kez daha belgelenmiştir: NAMUSLU KİŞİLERİ YALANLA, DOLANLA DA OLSA YIKMAK MÜMKÜN DEĞİLDİR.

ELAZIĞLI HAMAL

Baştarafı 4de

— Ne işi dediy?.

— İnsan Hakları Beyannamesi.

— Neymiş ki o?.

— Uzatma!.. Sen anlamazsın böyle şeylerden. Hadi... Çabuk...

— Kaç arkalık?.

— Bir sefer be!. Şu aşağıdaki sokağa götüreceksin.

Hasan Dayı istemeye, istemeye adamla beraber yürüdü. Sonra ilk kez gördüğü, bir matbaaya vardılar.

Hasan Dayı eğildi, sırtına İnsan Hakları Beyannamesini yüklediler.

Çıktı yola. Sekiz-on metre gitti. İlk sokaktan sola döndü. Bu sıra karşısına iki hamal çıktı. Hasan Dayıyı görür görmez, günlerdenberi duydukları kin beyinlerinde dinamit gibi ateşlendi. Uzun boylusu Hasan Dayının yolunu körletti:

— Dur bakalım!

Hasan Dayı ağırladı.

Bu defa öbür hamal çıkıştı:

— İki matbaa az mı geldi deyyus?...

Hasan Dayı, «deyyus» sözünü duyar duymaz olduğu yere çivilendi. Boyun kaslarını gerdi:

— Deyus babaydır gevvat. Rice etti herifin biri. Tezmiş... «İnsan Hakkı» dedi.

Genç hamal parladı:

— Seninle pazarlığımız neydi ha?... Sırtına altın bile vursalar, başka matbaalara yanaşmak yoktu.

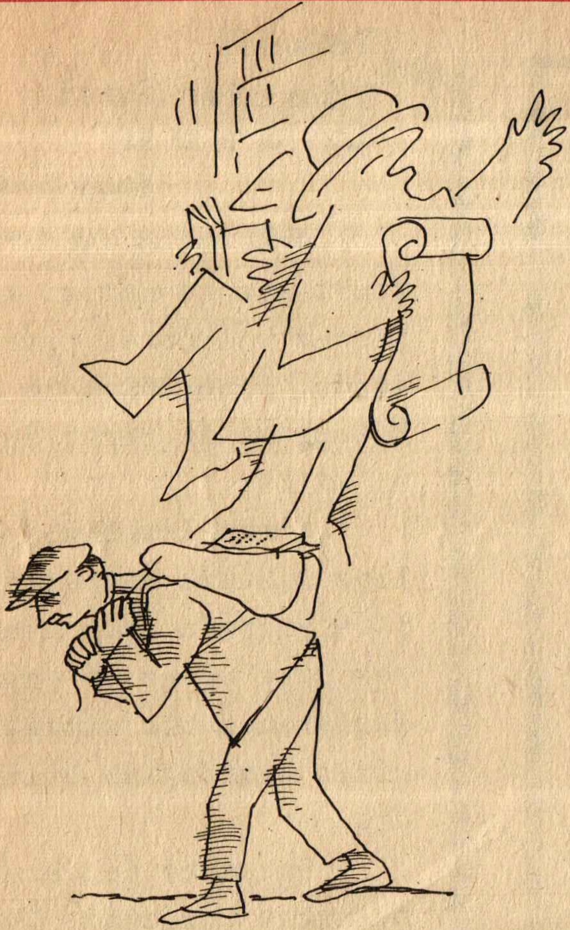
— He... Doğru söyliysen... Emme velâ!ın oldu bir sefer... Deyyus babaydır ha!..

Genç hamal dayanamadı. Suçu özüründen büyük olan Hasan Dayıya yandan tekmeyi attı. Hasan Dayı yere yuvarlandı. Sırtındaki sayfalar caddenin üzerine serpildi. Hasan Dayı yerinden doğrulup kalkamıyordu. Arkalık henüz Hasan Dayının sırtındaydı. Onu sökmeye çalışırken, hamallar da habire tekmeyi indiriyorlardı.

Bu sıra Hasan Dayının gözlerine dağılan sayfalar ilişti. Ve bu dağınıklık onu çıldırttı. Yediği yumrukların, tekmelerin altından kurtulup, ayağa kalktı. Bir kaç adım geriye çekildi. Gözle kaş arası, şalvarının sağ cebine elini sokup, sustalısını çıkardı.

Hamallar bir an kımıldayamadılar. Hasan Dayı da üzerlerine gitmedi. Fakat bir kaç saniye sonra genç hamal öne atılıp Hasan Dayının elinden sustalıyı almak istedi.

Ve bu ara sustalı yumuşak bir yere battı. Genç hamal karnından bıçaklanmıştı. Hasan Dayı bu defa diğer hamalın üzerine yürüdü. Fakat o çevik bir hareketle eğilip, yerde duran Hasan Dayının arkalığını aldı ve önüne siper etti. İşte ne olduysa bu sıra oldu: Hasan Dayı yepyeni arkalığını karşısında görünce havaya kalkan sustalı eli taş kesildi. Arkalığını yaralamaktan korktu. Fakat alın yazısına nokta konulacak an da yaklaşmıştı bu ara... Genç hamal yaralı olmasına rağmen, yavaşça Hasan Dayının arkasına yanaşmağa başladı. Bu sıra cebinden bıçağını da çıkarmıştı. Genç hamalın yarasından boşalan kan, onu ölümün yanıbaşına getirmişti. Fakat o, kendisini bıçaklayan adamı ayakta gördükçe, ölümü kişeliyor, bedenini saran kin, onu ayakta tutuyordu. Genç hamal, Hasan Dayının ardına iyice sokuldu. Ve son gücünü harcayıp, bıçağını hasmının sırtına gömdü. Hasan Dayı ciğerlerine ulaşan bu bıçak darbesiyle beraber, sırtında genç hamalın ağırlığını da hissetti. Kendisini öne alıp, üst bölümünden bacaklarına doğru kayan ölünün ağırlığından kurtulamadı. Birkaç defa sallandı. Yüzükoyun düşeceğini hissetti. İnce kollarını öne verip, çıbanlı yüzünü yere çarptırmamak istedi. Fakat kolları güçsüzdü ve Hasan Dayı yere yığılırken öldü.

Beyin hamalı üstad
Kerim Sadi'ye.

ELAZIĞLI HAMAL

Bekir Yıldız

Hasan Dayı hamalların en ufağıdır. Onun yüzü pek görünmez. Matbaalara iki büklüm gelir, iki büklüm gider... Çok tutarlar Hasan Dayıyı. Boyu ufaktır. Eğildi mi, aşağılara iner yüksekliği. Yerden kaldırırlar kurşun kalıplarını, hop sırtına. O, önce hafifçe sallanır, sonra bir eliyle bir bacağını tutar. Destek alır bu bacağından kendine... Bir eliyle de, arkalığının ucuna takılı olan ipini uzatır. İpi, sırtındaki yükün üzerinden aşırıp Hasan Dayıya verirler. Bu defa o, ipi çeker ve titreye, titreye gider. Onun titrediğini görmek için keskin göze hacet yoktur. Yeter ki, adam yerine konulup, bakılsın bir kez...

Hasan Dayı, matbaadan caddelere çıkar. Başını yukarı verdikçe, boyun kasları gerilir, ağrır. Fazlaca öne yıksa, bu kez medeniyetin süratine çarpar. Caddelerde insanlar, arabalar dolu... Hamal kısmı- daha sırtında kaç sayfa kaldığını. Hattâ bazan sırtında bütün yük boşaldığı halde, o bekler, durur. Çırak sütsüzse eğer, sayfa alıp indiriyormuş gibi yapar, bir müddet... Ve bunu görenler gülüşür... Sonra çırak arkalığına dokunur, o bunu da hissetmez. Bu defa seslenir ona:

— Tamam...

Hasan Dayı sırtında yük varmış gibi korka, korka belini doğrultur ve yükün altına girelidenberi, göremediği insanların yüzünü ilk kez görür. Fakat o, bu yüzlerden hiç hoşlanmaz. Çünkü bu yüzlerde, Hasan Dayıyı aşağılayan çizgiler vardır. Ve onun iki büklüm olan bedeninde, bir insan kalbi taşıdığını bir defacık bile düşünmemiştir bunlar...

Hasan Dayı akşama kadar taşıdı durdu.

Onun evi yoktu. Çoluk-çocuğu köydeydi. Büyük bir odada kalıyordu o. Onbeş-yirmi hamalla...

Odaya girdi. Arkalığını çıkarıp her zamanki yerine dayadı. Diğerleriyle karışacak diye hiç bir korkusu yoktu onun. Çünkü arkalığı çok eskiydi. Ayakkabısını çıkarıp, yere serili olan yatağının yanına geldi. Çevresindekilere:

— Selâmünâleyküm, dedi.

İçlerinden yanlız birisi isteksizce selâmını cevapladı:

— Aleykümselâm...

Her yeni gelen hamala düşman olurdu diğerleri... Üstelik bu Niğdeli de değildi. Niğdeliler aralarında kumpanya kurmuş, başka yerlerden gelecekleri Babıalide çalıştırmamağa karar kılmışlardı.

Hasan Dayı, yatağının altından, daha önce sakladığı kâğıtla kalemi aldı. Yatak komşusuna biraz sokuldu:

— Hemşerim, dedi. Biye bir mektup yazacağsan değel mi? Dün akşam vadettiydi.

Hamal, kocaman elleriyle kıllı yüzünü sıvazladı. Sonra sordu:

— Sen nirelisen? Hele doğru söyle?

— Elâzığlıyam babo... He vallah, he billah...

— Ben Niğdeliyim...

— Hemşeri sayılırığ gene de.

— Nasıl?

— Niye olmasın babo... Sen ve de ben, suyun öbür yamacında doğmuşuğ...

Hamal güldü. Sonra başını salladı:

yıllarını anlatır bir kitabında. Bir diğer yazar, ilk aşkını anlatır, ballandıra ballandıra. Ve bazan bir gazetenin sayfalarını taşır o. İlk sayfada kocaman bir eşek resmi vardır. Sahibi dayak atmıştır eşeğe. Hayvanlar Koruma Cemiyeti ateş püskürür. Hasan Dayı sırtında, bu eşek resimli sayfayı taşırken, belki de cebinde ekmek parasının zeytine, peynire ulaşıp ulaşamıyacağını hesap etmektedir. Hasan Dayı, köy yerinde beynine akıtılan kurşunun farkında değildir. Ve o, Babıalideki kurşunları tüketmeğe çabalamaktadır.

Hasan Dayı yükünü boşaltıp dönüyordu. Bir adam seslendi ona:

— Hey, hamal... Gel...

Hasan Dayı başını sesten yana çevirdi:

— Beni mi çağırıysan?

— Evet!.. Çabuk ol. Sallanma

— Başka matbaaya gidecağam.

Adam kızdı:

— Sonra gidersin. Bu iş çok acele.

— Huylanıylar biye ha!..

— Kim?..

— Hamallar... Biye söylemişler ki, başka yerden iş tutmayacağsan.

Arkalığı da burada bulabileceğini söylemişlerdi. Bir dükkânın önünde durdu. İçeri baktı. Yüreği yerinden hopladı. Arkalıklar duvara sıralanmıştı. İçeri girdi:

— Selâmünâleyküm...

Semerci çay içiyordu. Çayını yudumladıktan sonra:

— Aleykümselâm hemşerim, dedi. Buyur...

Hasan Dayı duvardaki arkalıkları göstererek sordu:

— Bunların ceremesi nedir ağa?.

Semerci güldü:

— Kimin için alacaksın?

— Ben, biye...

— Sana olmaz bunlar. Büyük gelir...

— Ufakları yok mudur?

— Hamal kısmı iri olur. Senin gibisini de hiç görmedim doğrusu.

Hasan Dayının tüm bedeni gerildi. Küçücük gözleri irileşti:

— Yapıyam ha, dedi. Bal gibi hamallık da yapıyam. Sen benim ufaklığıma bakma, yüreğim kocamandır. Aha, pencem gibi...

nın işi ne!.. Aklı hep, sırtındaki yükü boşaltacağı matbaadadır. Adımları ağır, sayılıdır. Karnı şiş kadının, doğum gününü sayması gibi...

Boşalıp, kurtulsalar...

Hasan Dayı geniş caddelerde, karşıdan karşıya geçer. Arabalar klaksiyon çalar. Arabaların içindeki insanlar homurdanır. Kaldırımlarda yürür. Burnu insanların bacakları arasındadır. Hasan Dayının gözleri bazan mini etekli kızlara takılır. O dönüp bakamaz kızların ardından. Bu sıra gözleri önünde geniş, yuvarlak bir kadının kalçası peydah olur. Kadın gider, o yekinir. Fakat Hasan Dayının dizlerine bir sızı basar ve yüzünü göremediği bu kadının, alt bölümünden de vazgeçer. Bir sokak başına gelir, köşedeki bakkal dükkânından sola döneceğini anlar. Ve döner. Birdenbire bakışlarına bir şalvar takılır: «Hemşerim» der içinden. «Malatyalıdır, Elazığlıdır» zahar.

Hasan Dayı yükünü boşaltacağı hana girer. Sekiz, on adım koridorda ilerler, sonra bir merdivenin başına gelir. Bodruma inecektir. İlk basamağa bir ayağını atar. Bu defa sırtındaki yük bedenine daha çok yayılır. Ve Hasan Dayının vücudundaki bütün kan başına sıkışır, gözleri yuvasında ağırlaşır. Sonra matbaanın kapısına gelip, durur. Matbaanın içindeki bacaklar kıpırdamazlar hemen. Ve Hasan Dayı bağırır:

— Haydi!...

İnsanlar başlarını sesten yana çevirirler. Hasan Dayı göremez bunu. Ve o ağırlığından fazla yükün altında tekrar bağırır. Bu defa daha hızlı, daha öfkeli:

— Haydin yahu!..

Bir çırak gelir. Kapının ikinci kanadını açmadan sorar:

— Hangi matbaadan Emmi?

— Züratişden herhal...

Çırak ustasına bağırır:

— ....matbaasındanmış...

— Al içeri... Tamam...

Çırak Hasan Dayıyla alay eder:

— Biraz geri bas... Geri bas da kapı açılsın...

Hasan Dayı alışık olduğu bu sözlere pek kızmaz. Ve birkaç adım geri gider. Kapı açılır. İçeriye girer. Sırtındaki kurşun sayfaları, indirmeğe başlar çırak. Bir, iki, üç... On, onbir, oniki... Hasan Dayının vücudu hassasını kaybetmiştir. O, bilemez

— Olmaz böyle şey, dedi. Olmaz ama, gene de mektubunu yazıverim. Kısa emme.

Hasan Dayı sevindi:

— Olsun... Kısa, mısa... Di hadi...

— Söyle bakalım...

«Nasılsız? Eyi misiz? Beni sual ederseyiz, eyiyem. Cenabıhak hepimizin yardımcısı olsun. Size yalan söylemişem... Ben burada kapıcılık etmeyem. Hamal olmuşam... Ağzıyızı sıkı tutun. Bu sırrı kimseye vermiyesiz. Düşmanlarımızın kulağına çalınmasın. Sonra köy yerinde sizi tefe korlar. Yakında para salacağam. Size bir habarım var. Ben, eyi bir arkalık alacağam. Yanı, semer ha!... Şimdiki arkalığım çok kötüdür. Üstü enişli, yokuşludur. Beni azarlıylar. Düz olmalıymış semerin üstü. Anam nasıl? Ellerinden öperem. Emmime selâm ederem. Uşaklara mukayyet olasız. Emoyu, Zeynoyu tarlada, yalnız başlarına bırakmayasız. Hüssodan habar alıy mısan? Eyvallah... Hakkonun bu yaz sünnetini, ölümden farz yaptıracağam...

Hadi hoşça kalın... Beni soranlara bâki selâm..

Hasso»

Hasan Dayı mektubu eline aldı. Sonra aklına çok önemli bir şey gelmiş gibi yatak arkadaşına:

— Senden selâm yazmayı unuttuk ha babo, dedi.

Hamal mektubu tekrar aldı: «Bu mektubu yazan da çok selâm eder,» diye ekledi.

Hasan Dayı erkenden uyumak için yatağa girdi. Kemikleri sızlıyordu. İçindeki pamukların bile simsiyah olduğu yorganı başına çekti. Aile hasreti gönlünde birkaç defa çalkalandı. Sonra uyuyakaldı.

Erkenden yola düştü. Cebinde, yeni bir arkalık alacak kadar parası vardı. Kentin en uç semtine vardı. Burada hayvanlar için semer yapıyorlardı.

taplarla doludur... Vitrinlerde pırıl pırıl kapakların içinde yazarın emeği, matbaacının, dağıtımcının komisyonu... Her kitapta Hasan Dayıdan duyulmayan bin inilti. O taşır, o geri basar, o beli iki büklüm kitapların formasını sırtlar. Bazan zekâ testlerini taşır o. Bazan şirketlerin milyonluk yıl sonu bilânçosunu. Onu kandırır herkes: «Çok,» derler, o çöker. Sonra insanlıktan bahseden binlerce kelime vurulur sırtına. Yazarın biri, hapishanede geçen

— Kızma hemşerim. Köpürme... Uydururuz birşey.

Hasan Dayı, sönen umudu tekrar parladığı için sevindi. Küçücük yüzüne tatlı bir tebessüm yayıldı. İnce dudakları gevşedi. İrileşen gözleri, tekrar yerine çekildi. Bir eliyle kasketini çıkardı, diğer eliyle başını kaşıdı:

— Hadi babo, dedi. Birşey becerle... Gideceğam... Ekmek paramın önüne düşem. Bende, aş bekleyen çok uşak vardır.

Semerci yerinden kalktı. Duvardaki arkalıkları, gözleriyle taradı. Sonra birisini alıp, Hasan Dayıya uzattı:

— Şunu kuşan bakalım.

Hasan Dayı, incecik kollarını uzatıp arkalığı sırtına vurdu. Büyük geldi:

— Üzerime oturmadı hemşerim, dedi. Ufaltmanın mümkünü yok mudur?

— Çıkar... Kol askılarını keselim...

Semerci, arkalığın kol askılarını kesti, dikti. Sonra pazarlığa giriştiler.

Hasan Dayı, yeni bir elbiseye kavuşmuş çocuk sevinciyle, semerci dükkânından çıktı.

Öğleye doğru Babıaliye döndü. Kurşunlarını, kâğıtlarını taşıdığı matbaaya geldi. Hiç kimse, yeni arkalığını farketmedi. Oysa o, neler ummuştu...

Hasan Dayı sordu:

— Hazır birşey var mıdır?

Birisi çıkıştı ona:

— Var ya... Nerde kaldın?

Hasan Dayı fırsatı kaçırmadı:

— Görmisen mi begim, yeni arkalık almışam...

Adam umursamadı:

— Eğil, dedi. Şu formaları .... matbaasına götür. Sonra gene gel.

Hasan Dayı eğildi. Çırak, sırtına yeni bir kitabın ilk formasını yükledi. Sonra mırıldandı:

— Haydi tamam... Geri, geri bas.

Hasan Dayı matbaadan, önce hanın koridoruna, sonra caddeye çıktı. Sırtında Emile Zolanın Germinali vardı. Dün de Kerbelâ Vakasını taşımıştı. Belki de yarın, Leninin bir kitabını taşıyacaktı. Ya öbürgün... Bir aşk romanı... Hasan Dayının sırtında, dünya edebiyatı gidiyor, geliyor... Vitrinler ki-

— Olmaz böyle şey. Hem bu iş çok acele. İnsan Hakları Beyannamesi. Hemen baskıya gitmeli.

Baskı : 20.2.71
Karaca Ofset Basımevi Tel.: 27 53 45